

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Lekce 3

Zkoumání Písma

Rukopis

thirdmill

Biblical Education. For the World. For Free.

Videa, studijní příručky a další zdroje najdete na webu Thirdmill.org.

© 2012 by Third Millennium Ministries

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být reprodukována v jakékoli formě nebo jakýmkoli způsobem za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro účely recenzí, komentářů nebo vědecké práce, bez písemného povolení vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, všechny citáty z Písma pocházejí z Českého Studijního Překlada. Použito se svolením KMS a Nadačního fondu ČSP.

O SPOLEČNOSTI THIRDMILL

Thirdbmill je nezisková evangelikální křesťanská služba, která byla založena v roce 1997 a jejímž cílem je poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naším cílem je nabídnout bezplatné křesťanské vzdělávání statisícům pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kteří nemají dostatečné vzdělání pro službu. Tento cíl naplňujeme tím, že vytváříme a celosvětově šíříme bezkonkurenční multimediální seminární kurikulum v angličtině, arabštině, mandarínštině, ruštině a španělštině. Naše lekce jsou také překládány do více než tuctu dalších jazyků prostřednictvím našich partnerských služeb. Učební plán se skládá z graficky zpracovaných videí, tištěných instrukcí a internetových zdrojů. Je navržen tak, aby jej mohly používat školy, skupiny i jednotlivci, a to jak online, tak ve vzdělávacích komunitách.

V průběhu let jsme vyvinuli vysoce nákladově efektivní metodu tvorby oceňovaných multimediálních lekcí s nejlepším obsahem a kvalitou. Naši autoři a redaktoři jsou teologicky vzdělaní pedagogové, naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí cílových jazyků a naše lekce obsahují poznatky stovek uznávaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Kromě toho naši grafici, ilustrátoři a producenti dodržují nejvyšší výrobní standardy a používají nejmodernější vybavení a technologie.

Pro dosažení našich distribučních cílů Thirdbmill navázal strategická partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočtu videolekcí domorodým vedoucím, pastorům a studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční cesty a poskytují další materiály, které doplňují naše lekce, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací společenství.

Společnost Thirdbmill je daňovým úřadem uznána jako korporace 501(c)(3). Jsme závislí na štědrých přispěvcích církví, nadací, podniků a jednotlivců, které lze odečíst z daní. Další informace o naší službě a informace o tom, jak se můžete zapojit, najdete na [adrese www.thirdmill.org](http://www.thirdmill.org).

Obsah

ÚVOD	1
PŮVODNÍ VÝZNAM	1
TEOLOGICKÝ ZÁKLAD	3
Autor.....	3
Publikum.....	5
Dokument.....	8
Organická inspirace.....	8
Božské přizpůsobení.....	10
DŮLEŽITOST	12
Církevní dějiny.....	12
Moderní církev.....	14
ZÁVĚR	15
PŘISPĚVATELÉ	17

Dal nám Písmo: Základy interpretace

Třetí lekce Zkoumání Písma

ÚVOD

Porozumění Písmu je v mnoha ohledech jako archeologické vykopávky. Všichni víme, že archeologové se věnují studiu věcí pocházejících z minulosti. Vykopávají artefakty na starověkém nalezišti a snaží se rekonstruovat jejich význam v době, kdy byly poprvé vytvořeny a používány. Podobně i zkoumání Písma zahrnuje hrabání v něčem, co pochází z minulosti -- v Bibli. Zkoumáme biblické pasáže, které pocházejí z doby před tisíci lety, a rekonstruujeme jejich význam v původním starověkém historickém prostředí. Zkoumání Písma v jeho dávných souvislostech je zásadním rozměrem biblického výkladu, protože nám umožňuje objevit plně spolehlivý, neomylný a autoritativní význam, který Duch svatý a jeho inspirovaní lidští autoři zamýšleli v době, kdy byla Písma poprvé napsána.

Toto je třetí lekce z cyklu *Dal nám Písmo*: a nazvali jsme ji „Zkoumání Písma“. V této lekci se zaměříme na několik pojmů, které jsou důležité pro zkoumání a objevování významu Písma.

Naše diskuse o procesu zkoumání Písma se bude dělit na tři části. Nejprve si definujeme původní význam, který je předmětem našeho zkoumání. Za druhé vysvětlíme teologický základ pro zaměření se na původní význam Písma. A zatřetí se podíváme na to, jak je důležité věnovat původnímu významu náležitou pozornost. Začneme definicí původního významu.

PŮVODNÍ VÝZNAM

Všichni jsme se setkali s tím, že někdo špatně pochopil něco, co jsme řekli nebo napsali, a obvykle jsme řekli něco jako: „Víš, tak jsem to nemyslel.“ Nelíbí se nám, když lidé přebírají naše slova a používají je v rozporu s tím, co jsme původně zamýšleli. A většinou to vyřeší pár slov na vysvětlenou. Ale když jde o to zjistit původní význam něčeho, co bylo řečeno nebo napsáno před tisíci lety, jako je Písmo, není to tak snadné. Musíme zpomalit a položit si několik otázek: Co rozumíme pod pojmem „původní význam“ biblické pasáže? Proč bychom se o něj měli zajímat? Proč je pro nás dnes důležitý?

O tom, jak definovat původní význam, se vedly nesčetné odborné debaty. Pro účely tohoto seriálu však budeme původní význam textu definovat jako:

Pojmy, chování a emoce, které božští a lidští autoři společně zamýšleli sdělit prvním publiku.

Je jisté, že tato definice přináší řadu komplikací, a my se některými z nich budeme zabývat v průběhu práce.

Začněme slovem „komunikovat“, které budeme chápat v nejširším možném smyslu. Duch svatý i lidští autoři Písma chtěli, aby jejich biblické knihy komunikovaly na mnoha úrovních. Bohužel máme tendenci přemýšlet o komunikaci Písma především ve smyslu myšlenek nebo pojmů, které chtěli bibliční autoři sdělit svým posluchačům. Význam Bible je však mnohem bohatší. Jak říká jedna tradiční ilustrace, Písmo komunikuje v termínech hlava, ruce a srdce. Nebo řečeno termíny, které jsme použili v této lekci, komunikuje z hlediska pojmů, chování a emocí. Bibliční autoři koncipovali Písmo tak, aby upozorňovalo na jejich vlastní pojmy, chování a emoce, stejně jako na pojmy, chování a emoce jiných osob, o nichž se zmiňují ve svých knihách. Ale co víc, biblické texty byly také určeny k tomu, aby ovlivňovaly a měnily pojmy, chování a svých posluchačů. Jak čteme ve 2. Timoteovi 3:16-17:

Veškeré Písmo je vdechnuté Bohem a je užitečné k učení, k usvědčování, k napravování, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl takový, jaký má být, důkladně vystrojený ke každému dobrému skutku. (2 Timoteovi 3:16-17).

Duch svatý stvořil Písmo k tomu, aby v životě věřících uskutečnilo všechny tyto a věci. Když tedy říkáme, že cílem našeho zkoumání je odhalit původní význam, nesnažíme se pouze zjistit, co mohla slova a věty znamenat v úzkém intelektuálním slova smyslu. Spíše hledáme celou škálu dopadů, které autoři zamýšleli mít na životy svých prvních posluchačů.

Když uvažujeme o pojmu původního významu, je užitečné uvažovat o třech hlavních otázkách: o biblickém dokumentu, který zkoumáme, o lidském pisateli, kterého Duch svatý inspiroval k napsání dokumentu, a o posluchačích, které lidský pisatel zamýšlel jako první příjemce dokumentu.

Dokument je důležitý, protože je to skutečné Boží slovo, které bylo posláno prvním posluchačům. Lidský pisatel je důležitý, protože díky procesu organické inspirace dokument odráží autorovy myšlenky, záměry, pocity, literární schopnosti atd. A publikum je důležité, protože jak Duch svatý, tak lidský autor vytvořili dokument tak, aby oslovil zejména je v jejich vlastním kontextu a za jejich vlastních okolností. To znamená, že každý biblický text byl historicky podmíněn nebo přizpůsoben historické době a životní situaci, kterou prožívali původní posluchači textu.

Je pravda, že lidé vytvářejí dokumenty, které ovlivňují jejich publikum způsobem, který nikdy nezamýšleli. V procesu zkoumání nás však zajímá především to, jak bibliční autoři zamýšleli prostřednictvím svých dokumentů ovlivnit své původní publikum. Zkoumání původního významu biblické pasáže tedy zahrnuje zkoumání textu, jako by se stále nacházel v historických okolnostech svého pisatele a prvního publika. Takové zkoumání vyžaduje mnoho výzkumu, pečlivého přemýšlení a představitosti. Jinými slovy, vyžaduje velké lidské úsilí, protože biblické dokumenty již neexistují ve svém původním prostředí.

S ohledem na toto chápání původního významu se věnujme teologickému základu pro jeho zdůrazňování při zkoumání Písma.

TEOLOGICKÝ ZÁKLAD

Při zkoumání Písma máme zdravý teologický základ pro zdůraznění tří aspektů původního významu. Nejprve budeme hovořit o teologickém základu pro věnování pozornosti pisateli. Za druhé se budeme zabývat původním publikem. A za třetí se podíváme na funkci samotného dokumentu. Začneme teologickým základem pro zohlednění lidského autora.

AUTOR

V jedné z předchozích lekcí jsme se zmínili o tom, že Bible je organicky inspirována Bohem. Duch svatý se rozhodl sdělit své slovo prostřednictvím osobností, zkušeností, emocí a myšlenkových vzorců lidských biblických autorů. A v Bibli je několik míst, kde je význam lidských pisatelů výslovně zmíněn. Poslechněte si například, co Ježíš řekl v Matoušovi 22:41-45:

Ježíš se jich zeptal: „Co si myslíte o Mesiáši? Čí je syn?“ Řekli mu: „Davidův.“ Řekl jim: „Jak to tedy, že ho David v Duchu nazývá Pánem, když praví: ‚Řekl Pán mému Pánu: Sed’ po mé pravici, dokud tvé nepřátele nepoložím za podnož tvých nohou‘? Jestliže ho tedy David nazývá Pánem, jakpak je jeho synem?“ (Matouš 22:41--45).

V této pasáži Ježíš odkazuje na Davidovo autorství Žalmu 110. A svůj výklad žalmu výslovně spojil s tím, že jeho lidským autorem byl David.

Ježíš poukázal na to, že když David nazval Krista „Pánem“, nemohl být Kristus pouze Davidovým synem. Kristus musel být ještě větší než David. Ježíšův argument má vlastně smysl pouze tehdy, když vezmeme v úvahu skutečnost, že David napsal tento žalm. A stejně jako zde Ježíš, i každý zodpovědný výklad uznává význam lidských autorů biblických knih.

Jednou z radostí při čtení a studiu Bible je hlubší poznání lidí, kteří ji napsali. A často to má za následek, že se nám Písmo osvětlí a my mu hlouběji porozumíme. Takových příkladů je celá řada. Myslím například na službu Jeremiáše, plačícího proroka, a na pochopení toho, čím procházel, když prorokoval soud nad Božím lidem v Jeruzalémě a pak skutečně zažil Boží soud dopadající na toto město a pak nařikal nad katastrofou, která město postihla. To vše umožňuje hlubší a bohatší pochopení celé Jeremiášovy knihy. Nebo si jen vzpomeňte, co všechno víme o apoštolu Pavlovi a jak užitečné je číst jeho listy v kontextu příběhů, které se o jeho službě vyprávějí v knize Skutků. Bible posiluje svůj význam tím, že nám pomáhá pochopit

život a zkušenosti biblických autorů, a to zasazuje jejich učení do správného kontextu.

- Dr. Philip Ryken

Zaměření na lidského pisatele nám pomáhá pochopit mnohé rysy Písma. Jako další příklad si uveďme rozdílné způsoby, jakými 2. Samuelova a 1. Paralipomenon vyprávějí příběh o Davidově kralování. Ve 2. knize Samuelově je devět kapitol věnováno Davidovu hříchu s Batšebou a Abšalomově vzpouře, která následovala po Davidově hříchu. V 1. knize Paralipomenon však není vyprávěna žádná část těchto příběhů. Dokonce ani nezmiňuje jména Batšeby a Abšaloma, s výjimkou Davidova rodokmenu. Proč by kronikář vynechával tak významné události v Davidově životě? Odpověď souvisí s historickými okolnostmi a záměry lidských autorů Samuelových a Kronik. Autorovi knih Samuelových šlo o to ukázat, že Davidův rod byl pro Izrael Boží volbou navzdory Davidovým nedostatkům, takže vyprávění o tom, jak David reagoval na svůj hřích, bylo pro autorův vypravěčský záměr klíčové. Autor Kronik však psal velmi zhuštěné dějiny Izraele pro publikum, které se vracelo z exilu. Neodporoval Samuelovi, ale zaznamenal pouze ty části Davidova života, které vyhovovaly jeho vlastním vypravěčským záměrům, jimiž bylo poučit vracející se vedení, jak by měli v Izraeli vládnout davidovští králové.

Zejména dnes máme k dispozici mnoho informací o původním prostředí, ve kterém biblické knihy vznikaly, a to jak z hlediska jejich autora, tak i z hlediska jejich publika. A tyto informace mohou být velmi, velmi užitečné, zejména proto, aby nám pomohly dospět k moudrému a dokonce bezpečnému čtení a aplikaci textu, abychom neříkali něco, co v žádném případě nesouviselo s tím, co měl původní autor na mysli nebo co slyšelo původní publikum. Zároveň si však myslím, že tento druh informací, informace o pozadí biblického autora a biblického publika jsou tím, co rád popisuji jako „dobrý sluha, ale špatný pán“. Mohou nám při výkladu Bible skutečně pomoci, ale pokud z nich uděláme hlavní způsob a hlavní cestu, kterou chápeme, co Bible říká, myslím, že to naše chápání často omezí a v některých momentech dokonce zkreslí. Je to tedy užitečné, ale nedělejte z toho hlavní cíl na začátku ani na konci studia Písma.

- Dr. Jonathan T. Pennington

Pro pochopení určité části Písma je neuvěřitelně cenné znát původní kontext pisatele. Nejprve však jen malé varování: Ve skutečnosti je autorita Písma v tom, co je napsáno, nikoli v tom, že si představujeme nebo rekonstruujeme autorovo pozadí. Dokud tedy máme na paměti, že jejich slova jsou pravdivá, i když plně nerozumíme pozadí pisatele, je to důležité. Pokud však dokážeme pochopit něco více z kontextu spisovatele a jeho osobnosti, pomůže nám to. A myslím, že nám pomůže už jen to, že si s nimi dokážeme vytvořit pomyslné spojení.

A tak si můžeme představit Pavla ve vězení a můžeme začít chápat, jaké to bylo, a můžeme si s nimi tak nějak intuitivně a imaginativně spojit. A díky tomu se pro nás Písmo stane trojrozměrným, ne jen dřevěným a dvojrozměrným.

- Dr. Peter Walker

V pasážích, jako jsou ty, které jsme zmínili, Písmo ukazuje, jak důležité je, abychom se soustředili nejen na Boha jako konečného autora Písma, ale také na lidské pisatele, které inspiroval. A to znamená, že se musíme dozvědět co nejvíce o situacích, osobnostech, zkušenostech, dovednostech a záměrech těchto pisatelů.

Poté, co jsme se seznámili s teologickým základem pro zdůraznění lidského pisatele biblického dokumentu, přejdeme k druhému důležitému aspektu našeho zkoumání původního významu: prvnímu publiku nebo příjemcům tohoto dokumentu.

PUBLIKUM

Všimli jste si někdy, že v biblických dějinách Bůh dával svému lidu své slovo způsobem, který odpovídal jeho historickým okolnostem? Představte si, že by Bůh dal starověkému Izraeli počítačovou verzi Desatera. Nebo co kdyby Bůh dal novozákonní Písmo rané církvi v moderní francouzštině nebo mandarínštině? Tyto scénáře nedávají smysl, protože původní posluchači Písma by nerozuměli tomu, co jim Bůh říká. A samozřejmě to Bůh vůbec neudělal. Desatero přikázání napsal na kameny. Vedl Kristovy apoštoly, aby psali řecky. Ve skutečnosti v celé biblické historii Bůh vždy v té či oné míře přizpůsoboval své zjevení původním posluchačům tak, aby mu rozuměli.

Božské přizpůsobení (akomodace) je myšlenka, že:

Bůh své zjevení navrhl tak, aby mu rozuměli první posluchači.

Přizpůbil slova a myšlenky Písma kultuře, technologii, společenským strukturám a dokonce i náboženským zkušenostem prvních posluchačů, aby porozuměli tomu, co říká.

Pomáhá přemýšlet o božském přizpůsobení ve smyslu spektra od obecného po specifické přizpůsobení. Na jedné straně spektra je každá část Písma napsána tak, aby vyhovovala univerzálnímu lidskému stavu. Tím máme na mysli, že pokaždé, když se Bůh zjevil lidem, učinil tak způsobem, který byl tak či onak použitelný pro každého člověka v průběhu dějin. Poslechněte si, jak Jan Kalvín ve svých *Institutech křesťanského náboženství*, kniha 1, kapitola 13, oddíl 1, popsal obecné aspekty přizpůsobení:

Kdo ... nechápe, že Bůh k nám mluví do jisté míry „šišlavě“, jak to běžně dělají zdravotní sestry s kojenci? ... [P]rotože formy mluvení ... přizpůsobují jeho poznání našim malým schopnostem.

Jak zdůraznil Kalvín, Boží mysl je tak daleko za naší myslí, že k nám musí mluvit jako chůva k nemluvněti. Protože je Bůh tak nezměrně větší než my, musí se snížit velmi nízko, abychom mu porozuměli.

S tímto druhem univerzálního přizpůsobení se setkáváme v celém Písmu. Nejdratičtější se projevuje v antropomorfismech -- v případech, kdy Bůh v Písmu mluví, chová se nebo vystupuje způsobem, který se zdá být téměř lidský. Bůh mluví lidskou řečí; je zarmoucený; mění své záměry; klade otázky. Tyto a nesčetné další rysy božského zjevení byly navrženy tak, aby odpovídaly našim obecným lidským omezením.

Uprostřed spektra Božího přizpůsobení Bůh také přizpůbil své zjevení kulturním očekáváním. Zjevil se například na starověkém Blízkém východě. A v tomto kulturním kontextu uzavřel smlouvy, které se podobaly starověkým blízkovýchodním mezinárodním smlouvám. Co se týče jazyka, Bůh se zjevil prostřednictvím specifických jazyků svých prvních posluchačů, například hebrejštiny a aramejštiny ve Starém zákoně pro izraelský národ a řečtiny pro mezinárodní novozákonní církve. Boží zjevení v Bibli bralo v úvahu tyto druhy širokých kulturních okolností původních posluchačů Písma. Poslechněte si Matouše 19:8 jako příklad přizpůsobení se kulturním očekáváním:

Řekl jim: „Pro tvrdost vašeho srdce vám Mojžíš dovolil propouštět vaše ženy, od počátku však tomu tak nebylo. (Matouš 19:8).

V předchozích verších Ježíš řekl, že Bůh ustanovil manželství při stvoření a že rozvod není součástí ideálu manželství. Poté vysvětlil, že Mojžíš v 5. Mojžíšově 24:1--4 rozvod povolil pouze kvůli hříšné tvrdosti srdce Izraele.

Ve 24. kapitole Deuteronomia Mojžíš vydal zákon, podle něhož se rozvedené ženě musí vydat rozvodové potvrzení. Někteří farizeové v Ježíšově době používali tuto pasáž k ospravedlnění rozvodu z jakéhokoli důvodu, pokud bylo vydáno potvrzení. Všimněte si však, jak Ježíš zohlednil Boží vstřícnost vůči původnímu publiku. Řekl, že Bůh dal tento zákon, „protože vaše srdce byla zatvrzelá“. Na tomto základě Ježíš tvrdil, že Mojžíš pouze „povolil“ rozvod jako přizpůsobení se svému prvnímu publiku, izraelskému národu. Rozvod nebyl ideální, a dokonce nebyl ani skutečně přijatelný. Ale vzhledem k tvrdohlavému a nesmiřitelnému duchu Izraele Bůh přikázal rozvodové listiny jako způsob, jak minimalizovat škody způsobené jejich hříchem. Tento příklad ukazuje, jak důležité může být zkoumání původního publika biblické pasáže. Ježíšova náprava této farizejské praxe spočívala v božském přizpůsobení Mojžíšova zákona původnímu publiku Písma.

Na druhé straně Bůh přizpůbil své zjevení jednotlivcům, například konkrétním lidem, ke kterým promlouval. Bral v úvahu silné a slabé stránky, úspěchy a neúspěchy konkrétních skupin lidí a někdy i konkrétních jednotlivců.

Například v Novém zákoně máme mnoho dopisů, které jsou adresovány té či oné církvi. A v rámci těchto listů, například v Koloským 3, najdeme učení, která jsou určena menším skupinám v rámci těchto církví, jako jsou otcové, děti, otroci a páni. A některé Pavlovy listy, jako Filemonovi, 1. a 2. list Timoteovi a list Titovi, byly skutečně napsány jedné konkrétní osobě. Duch svatý různými způsoby formoval tato biblická zjevení tak, aby odpovídala specifickým potřebám jejich původních posluchačů. Abychom tedy mohli zjevením správně porozumět, musíme se o těchto původních posluchačích dozvědět co nejvíce.

Je důležité, abychom pochopili kontext původních čtenářů, když bibliční autoři psali pro určité publikum. To je velmi, velmi důležité. Když si například vezmete knihu Židům... tamní autor, kterého neznáme, psal publiku, které tvořila rozptýlená skupina židovských křesťanů, a ti byli pronásledováni. A měli by každé pokušení vrátit se k judaismu, protože v rámci judaismu by měli určitou úroveň ochrany. A tak, když přicházeli lidé, kteří je pronásledovali, měli by každé pokušení prostě opustit svou křesťanskou víru. Pisatel tedy chápe tento historický kontext, rozumí čtenářům a snaží se je povzbudit ohledně nadřazenosti osoby Ježíše Krista nad všemi ostatními osobami a systémy ve Starém zákoně.

- Dr. Stephen Um

Bůh se zjevil původnímu publiku, lidem na určitém místě a v určité době. To je jedna z pozoruhodných věcí na Bibli. Není to pouhá sbírka předpisů shora. Bůh mluvil ke konkrétním lidem v konkrétním prostředí, a tak když víme, jak chápali to, co od Boha slyšeli, co od něj přijímali, pomáhá nám to poznat, jaké jsou hranice našeho vlastního chápání. Pokud Bibli chápou nějak úplně jinak, než jak ji chápali původní posluchači, je něco špatně. Jistě, můj vlastní kontext se bude odlišovat, ale můj vlastní kontext je třeba chápat ve světle jejich kontextu, a pak budu vědět, jaké mohou být pravděpodobné hranice výkladu.

- Dr. John Oswalt

V naší diskusi o teologických základech pro zaměření našeho zkoumání na původní význam Písma jsme se dosud zabývali významem pisatele a původního publika. V tomto okamžiku jsme tedy připraveni zaměřit se na samotný biblický dokument.

DOKUMENT

Mělo by být zřejmé, že pokud chceme znát původní význam biblické pasáže, musíme se podívat na pasáž samotnou. Pro mnohé z nás to znamená, že jednoduše čteme moderní překlady Bible. Moderní překlady nejsou neomylné, ale představují jednu z nejdůležitějších učitelských služeb církve. A pokud si dáváme pozor, abychom se příliš nespolehnali na konkrétní slovo nebo větu, které se mohou v tom či onom překladu lišit, můžeme se z překladů, které používáme, hodně naučit. Jak však zdůrazňuje tato lekce, musíme udělat vše pro to, abychom pochopili původní význam biblických pasáží -- to, co zamýšlel Duch Boží a jím inspirovaní autoři. Když nám tedy Bůh dá příležitost, měli bychom se také co nejvíce seznámit s původními jazyky Písma: Hebrejšтина a aramejšтина ve Starém zákoně a řečtina v Novém zákoně. Málokdo z nás se stane odborníkem na tyto

jazyky, ale čím více o nich budeme vědět, tím lépe budeme schopni porozumět původnímu významu Písma.

Teologický základ pro zdůraznění biblických dokumentů v našem zkoumání lze nalézt především ve dvou důležitých naukách: v nauce o organické inspiraci a v nauce o božském přizpůsobení. Podívejme se, jak každá z těchto doktrín poukazuje na důležitost biblických dokumentů, přičemž začněme učením o organické inspiraci.

Organická inspirace

Učení o organické inspiraci učí, že Duch svatý inspiroval lidské autory k napsání Písma. Neříká však, že každý opis tohoto dokumentu bude dokonalý nebo že každý překlad pořízený z tohoto dokumentu bude dokonalý. Ve skutečnosti na místech, jako je Jeremiáš 8:8, Písmo samo říká, že kopie biblických dokumentů mohou obsahovat chyby. A všichni jsme viděli, že různé překlady biblických dokumentů se mohou značně lišit.

Protože učení o organické inspiraci se vztahuje pouze na původní texty Písma, mají pouze tyto dokumenty plnou autoritu samotného Boha. Změny, k nimž v těchto textech došlo při jejich kopírování v průběhu staletí, nejsou inspirovány Bohem, stejně jako překlady těchto textů. Abychom tedy zvýšili svou jistotu, že jsme správně pochopili původní význam Písma, musíme udělat vše pro to, abychom našli a studovali spisy, které Bůh skutečně inspiroval.

V dnešní době jsme samozřejmě od původních dokumentů Písma poněkud vzdáleni, protože už nejsou k dispozici. Neexistují v nějaké svatyni nebo v muzeu. Máme pouze okopírované texty a překlady. A autorita těchto kopií a překladů vždy závisí na tom, jak dobře představují skutečné dokumenty, které bibličtí pisatelé vytvořili pod vlivem Ducha svatého. Tuto skutečnost často uvádějí odpůrci křesťanské víry jako důvod pro úplné odmítnutí autority Písma. Laici argumentují tím, že nemůžeme vědět, co říkaly původní texty Písma, natož se jimi řídit. Muslimové často argumentují tím, že Korán byl dokonale zachován Alláhem, a proto věří Koránu více než Bibli. Tyto otázky se objevují tak často, že bychom se měli pozastavit a nabídnout nějaké vysvětlení.

Za prvé, jednou z nejdůležitějších věcí, kterou by si měli Kristovi následovníci uvědomit, je, že v Ježíšově době neexistovaly ani původní dokumenty Starého zákona. V té době existovaly mírně odlišné hebrejské verze starozákonních knih. A existovaly také aramejské verze, stejně jako více verzí Septuaginty, řeckého překladu Starého zákona. Ježíš a jeho apoštolové však stále věřili, že Písma, která měli k dispozici, jsou důvěryhodná a vhodná k vedení Božího lidu. Podobně i prvotní církve používala více kopií původních novozákonních dokumentů, protože také věřila, že spolehlivé kopie jsou pro vedení Božího lidu plně dostačující.

Za druhé, moderní křesťané mají výhodu mnoha desetiletí vědeckého výzkumu věnovaného studiu a porovnávání starých kopií Písma. Tyto výzkumy opakovaně potvrdily, že hebrejské a řecké texty Bible jsou mnohem spolehlivější než texty většiny ostatních starověkých spisů, které máme k dispozici. Bůh ve své prozřetelnosti zachoval Písma pozoruhodným způsobem. Z tohoto důvodu jsou Bible, které máme k dispozici dnes, stále dostatečné k tomu, aby vedly Kristovu církev, pokud je budeme vykládat pozorně.

Pokud se chystáte přenášet knihy v dávné historii, musí je ručně přepisovat písař a kopírovat písmeno po písmenu a slovo po slovu. Při tom dochází k přirozeným písařským odchylkám, které se tam vloudí: překlepy, vynechaná slova, změny v pořadí slov atd. Těm se nelze vyhnout, pokud se má Bible přenášet v normálním čase a prostoru po celé dějiny. Otázkou však je, zda jsou tyto změny natolik významné, smysluplné a závažné, aby zpochybnilly, zda máme k dispozici původní slova Písma. Nuže, abychom zjistili, zda máme původní slova Písma, můžeme se podívat na soubor zbývajících rukopisů, které máme, a porovnat je mezi sebou a můžeme zjistit, k jak velkým změnám v průběhu času došlo. A dobrá zpráva, pokud jde o Bibli, je, že máme tolik rukopisů Bible, že je můžeme porovnávat, můžeme vidět, jak se v průběhu času vyvíjely, a můžeme se podívat a zjistit, jaký byl vlastně původní text. A to nám dává velkou jistotu, že slova, která máme dnes, jsou ta, která byla původně napsána tehdy. Takže ano, písaři čas od času text pozměnili, ale ne takovým způsobem, abychom nemohli text zrekonstruovat velmi věrným způsobem.

- Dr. Michael J. Kruger

Bible byla ručně kopírována století za stoletím. Ve skutečnosti byly všechny kopie Bible až do roku 1454 pořízeny ručně... Takže krátká odpověď na otázku, zda byla Bible v průběhu času poškozena, zní: samozřejmě, že ano. Ale dlouhá odpověď zní: Ale jak byla poškozena a jak moc byla poškozena? Pokud jde o tyto druhy otázek, záleží téměř na každé knize zvlášť, ale jednou z nejúžasnějších věcí na opisování Písma je to, že neexistuje jediná zásadní doktrína, která by kdy byla ohrožena některou z těchto textových variant. Je to úžasná skutečnost... skoro bychom mohli říci, že, jéje, někdo v zákulisí pro nás uchovává text... Ale znovu opakuji, neexistuje žádná zásadní víra, která by byla považována za kardinální článek křesťanské víry, která by byla poznamenána některou z těchto variant.

- Dr. Daniel B. Wallace

I tak bychom ale měli být otevřeni tomu, že moderní překlady jsou nedokonalé, a proto je třeba je podle výsledků výzkumu vylepšovat. Kromě toho nesmíme nikdy připustit, aby náš výklad Písma příliš závisel na obratu ve větě, volbě určitého slova nebo jiné drobnosti, která se objevuje pouze v několika starobylých rukopisech nebo v konkrétních překladech Písma. Musíme usilovně pracovat na tom, abychom si výklad určitých částí textů potvrdili mnoha dalšími částmi Písma.

S tímto chápáním organické inspirace přejdeme k druhému teologickému základu pro zdůraznění biblických dokumentů při zkoumání Písma, totiž k učení o božském přizpůsobení (akomodaci).

Božské přizpůsobení

Učení o přizpůsobení předpokládá, že vše v Písmu -- včetně slov, gramatiky a literárního stylu -- vzniklo na základě kulturních a jazykových konvencí své doby. Pokud tedy budeme věnovat pečlivou pozornost tomu, jak Písmo tyto konvence odráží, bude pravděpodobnější, že ho budeme vykládat správně.

Jako jeden z příkladů si poslechněte tento příběh z Janova evangelia 20:16:

Ježíš jí řekl: „Marie!“ Ona se otočila a hebrejsky mu řekla: „Rabbuni“, což znamená ‚Učíteli‘. (Jan 20:16).

Zvláštní pozornost věnujte slovům „což znamená ‚Učíteli‘“. Tento text byl napsán řecky, ale když Jan citoval Marii, nepoužil řecké slovo pro „učitele“; použil aramejské slovo a pak nabídl překlad.

Jan nejprve označil Mariina slova aramejským výrazem *rabboni*, což bylo původní slovo, které Maria řekla Ježíšovi. Jan se však zřejmě domníval, že značná část jeho prvních čtenářů aramejsky neumí. Přizpůsobil jim tedy text tím, že jim nabídl překlad, kterému budou rozumět: řecké slovo *didaskalos*. Tím, že Jan nejprve použil *rabboni*, vytvořil moment váhání, který umocnil dramaticnost Mariiny odpovědi. Janův text vedl své čtenáře k tomu, aby si představili skutečný zvuk Mariina radostného výkřiku, a pomohl jim tak ocenit její radost ze vzkříšeného Spasitele.

Literární prostředky a konvence, jako je tato, ukazují důležitost přizpůsobení v původních dokumentech Písma a vybízejí nás, abychom se při zkoumání původního významu zaměřili na podobné otázky.

Při čtení Bible je zcela zřejmé, že autoři dělali, co mohli, aby svým původním čtenářům pomohli porozumět tomu, o čem se v textu píše. Tak například autoři evangelií mohli přeložit aramejská nebo hebrejská slova ve prospěch svých prvních čtenářů. Nebo někdy upozorní na místa ve vztahu k jiným lokalitám, aby se mohli orientovat v geografii, ve které bylo psáno. A existují nejrůznější způsoby, kdy je zcela zřejmé, že pisatelé mysleli na to, že původní čtenáři potřebují pomoc při porozumění textu, aby jim takříkajíc dali do rukou nástroje, které potřebují ke správnému čtení Bible.

- Dr. Simon Vibert

Všechno má kulturní kontext, pokud je to lidské. Není možné oslovit člověka bez lidského jazyka a lidské kultury. A tak když nám Bůh předává své poselství, předává nám je způsobem, kterému můžeme rozumět. Když je ve slovech, jako je Písmo, bude to ve specifickém jazyce. A také k nám přichází v konkrétní podobě kultur, v nichž bylo dáno. Některé věci jsou nyní zcela jasně transkulturní. Myslím tím, že „Nesesmilníš“ je ve všech kulturách stejné... Ale pak jsou v Písmu

také takové věci, jako je stavba parapetu kolem střechy nebo plotu kolem střechy, aby váš souseď nespádl ze střechy a nezpůsobil si tak krveprolití. No, v mém souseďství nemáme ploché střechy. Normálně naši souseďé na střechu nechodí, takže plot kolem střechy není problém. Ale princip, který tam je, se dá aplikovat ve všech kulturách, a princip, který tam je, je, že byste se měli starat o bezpečnost svého souseďa. Jsi strážcem svého bratra nebo sestry. Ne všechna Písma jsou určena pro všechny okolnosti. Je pro všechny časy, ale není pro všechny okolnosti. Musíme zjistit, o jaké okolnosti se jedná, a musíme zjistit, jak ho konkrétně v těch různých situacích použít, protože tak nám ho dal Bůh.

- Dr. Craig S. Keener

Jak jsme viděli, samotné Písmo poskytuje silný teologický základ pro to, abychom věnovali pozornost pisateli, dokumentu a publiku každé biblické pasáže. Věnovat pozornost všem třem těmto vodítkům pro poznání původního významu nyní samozřejmě vyžaduje hodně práce. Čím více však víme o pisateli a dokumentu a původním publiku biblické pasáže, tím lépe budeme schopni zkoumat její původní význam. A čím lépe porozumíme původnímu významu, tím lépe budeme schopni aplikovat Písmo na náš dnešní život.

Nyní, když jsme se seznámili s tím, co je to původní význam, a prozkoumali jeho teologický základ, podívejme se, jak je důležité zaměřit se na původní význam při zkoumání Písma.

DŮLEŽITOST

Důležitost řádného vyšetřování budeme posuzovat dvěma způsoby. Za prvé se podíváme na význam tohoto procesu v dějinách církve, zejména v období protestantské reformace. A za druhé se budeme zabývat některými problémy v moderní církvi, které význam zkoumání původního významu znevažují. Začneme krátkým pohledem do církevních dějin.

CÍRKEVNÍ DĚJINY

Hledání původního významu není novým, moderním důrazem biblického výkladu. Je pravda, že v určitých dobách křesťanská církev prosazovala poměrně propracované hermeneutické systémy, které se původním významem zabývaly mnohem méně než my dnes. Přesto však v průběhu dějin křesťanství přední teologové zdůrazňovali, že sledování původního významu Písma je nezbytnou součástí biblického výkladu.

Jednou ze starostí rané církve bylo zachovat původní význam Písma proti rostoucím výzvám heretických skupin, které překrucovaly jeho význam podle svých

vlastních záměrů. Mnoho raných autorů v církevních dějinách usilovně pracovalo na zachování původního poselství biblických knih, protože pouze původní poselství bylo směřodaté.

Například raný církevní otec Ireneus, který žil kolem roku 130 až 202 po Kr., odsoudil falešné výklady Pavlových spisů ve svém díle *Proti herezím*, kniha 3, kapitola 7, oddíl 1. Poslechněte si, co tam Ireneus říká:

Pokud jde o jejich tvrzení, že Pavel v Druhém listu Korintským jasně řekl: „...nevěřícím bůh tohoto věku oslepil myšlení“ a tvrdí, že je sice jeden bůh tohoto světa, ale pak je ještě jiný, který je nad každé knížectví, počátek a moc... oni... neumějí číst Pavla.

Ireneus vyvracel gnostické učitele, kteří věřili, že Ježíš pochází od vyššího boha, než je Bůh stvořitel Starého zákona. Tito falešní učitelé věřili, že 2 Kor 4:4 učí, že starozákonní „bůh tohoto světa“ zaslepuje lidi před existencí tohoto vyššího novozákonního boha, který je „nad každé knížectví, počátek a moc“. Ireneus věnoval tuto kapitolu své knihy tomu, aby ukázal, že tito gnostičtí vykladači nevěděli, jak Pavla číst, protože jim unikal původní Pavlův smysl.

Ve středověku se v Evropě vyskytly extrémní případy, kdy se na Písmo pohlíželo především v kontextu církevní tradice. Existovala však také silná víra v hodnotu původního významu neboli *sensus literalis*, jak se často říkalo.

Například slavný teolog Tomáš Akvinský ve svém díle *Summa Theologica*, část 1, otázka 1, článek 10, tvrdil, že *sensus literalis* je základem pro všechny ostatní významy, které může text mít.

Ve Svatém písmu tak nedochází k žádnému zmatení, protože všechny smysly jsou založeny na jednom - doslovném -, z něhož jediného lze čerpat argumenty, a nikoliv z těch, které jsou zamýšleny v alegorii.

Jak tato pasáž jasně naznačuje, Akvinský věřil, že Písmo má mnoho smyslů, ale trval na tom, že „všechny smysly jsou založeny na ... doslovnosti“. A že tento doslovný smysl je ten, „z něhož jedině lze „vyvodit jakýkoli argument“ -- nebo výklad v církvi“.

Později, během evropské renesance ve čtrnáctém až sedmnáctém století, začala církevní kontrola nad interpretací literatury slábnout. V důsledku toho začal slábnout důraz na přizpůsobení výkladu stávající církevní tradici a začal se zvyšovat důraz na původní význam Písma. V tomto období začala po Evropě kolovat řada významných starořeckých a latinských klasických textů v původních jazycích. A učenci, kteří tyto texty studovali, se zaměřili na jejich původní jazyky a historické prostředí. Navíc při výkladu těchto textů vycházeli spíše z původního významu než z autority a tradice církve.

Tento posun položil základy pro mnohé z toho, co se odehrálo v hermeneutice během protestantské reformace v patnáctém a šestnáctém století. Učenci jako Martin Luther a Jan Kalvín se věnovali zkoumání Písma v jeho původních jazycích a souvislostech. Věřili, že znalost původního významu Písma jim umožní udržet Bibli jako jedinou absolutní autoritu, a to i nad římskou teologií.

Mezi evangelickými učenci se tento pohled na výklad Písma začal nazývat „gramaticko-historická metoda“. Tato metoda je doložena v Písmu, byla důležitá v celých církevních dějinách a od dob reformace je dominantním přístupem ke studiu Písma.

Ve středověku bylo Písmo svaté knihou celé společnosti. Všichni vzdělání lidé trávili většinu svého času studiem Písma a to hrálo velkou roli ve společnosti i v církvi, samozřejmě. A při tomto studiu Písma se během středověku vyvinul velmi poněkud propracovaný způsob čtení Písma, který se zaměřoval na mnoho různých vrstev textu. Původní smysl Písma, pokud tím myslíme historický autorský záměr, byl jistě velmi důležitou součástí výkladové metody středověku. Byl však vnímán jako prostředek k dosažení vyššího cíle. Na rozdíl od většiny pozdějších výkladů byl autorský záměr neboli původní význam považován za základ dobré četby, ale bylo zde něco, co bylo považováno za důležitější než jen původní význam. Byl to christologický aspekt, zaměření na Krista, a často také eschatologický aspekt nebo zaměření na konečný konec časů či konečné christologické čtení Bible. A tak na autorském záměru záleželo, ale nebyl vnímán jako konečný. Byl vnímán jako prostředek k dosažení cíle.

- Dr. Jonathan T. Pennington

Položit si ve středověku otázku o vztahu mezi původním významem a církevní tradicí je něco, co by pravděpodobně způsobilo, že by se na vás středověký vykladač díval divně, protože ve středověku se hluboce zabývali významem Písma... Přistupovali k Bibli se základním přesvědčením, že církevní tradice je učením Bible. Teď je pro nás, protestanty jednadvacátého století, docela snadné se nad tím pousmát, ale nejsme vůči tomu imunní. Kolem nás pobíhá spousta lidí, kteří budou říkat: víte, učení Jana Kalvína nebo Johna Wesleyho, nebo Martina Luthera, nebo kohokoli jiného, je učením Písma. Takže to, co se děje ve středověku, je, že dělají přístup k výkladu Písma, který je založen na dynamice pravidla víry. Otázka, kterou si středověcí vykladači kladou, zní: „Jak se pro nás skrze jednotlivosti tohoto úryvku vynořuje víra předaná apoštoly?“.

- Dr. Carey Vinzant

Nyní, když jsme si ukázali, že zkoumání původního významu biblických textů bylo v dějinách církve důležité, podívejme se na některé výzvy, které se této myšlence postavily v moderní církvi.

MODERNÍ CÍRKEV

Žijeme v době, kdy je význam původního významu jakéhokoli textu, nejen Bible, různými způsoby zpochybňován. Jak jsme již viděli, v minulosti mnozí vykladači hovořili o mnoha významech každé biblické pasáže, protože věřili, že Bible pochází od Boha, jehož mysl je daleko za naším chápáním. V moderním světě však byla hodnota původního významu Bible nebo původního významu jakékoli literatury zpochybněna nikoli kvůli Bohu, ale kvůli povaze lidské komunikace.

Na počátku dvacátého století začaly moderní školy literární kritiky přehlížet původní význam. První z těchto škol obecně tvrdily, že autory a původní příjemce Písma z velké části nelze poznat. Historici tvrdili, že autory a posluchače nelze s jistotou identifikovat. Antropologové zdůrazňovali, že na starověké kultury nemůžeme aplikovat závěry z moderních kultur. Psychologové naznačovali, že moderní čtenáři nemohou spolehlivě rozeznat záměry starověkých autorů. A filozofové tvrdili, že veškeré lidské poznání je natolik subjektivní, že nikdy nemůžeme skutečně vědět, co si pisatelé mysleli.

V polovině dvacátého století vedla frustrace z identifikace starověkých autorů a posluchačů k tomu, že je mnozí interpreti zcela ignorovali a soustředili se výhradně na text. Noví kritici se snažili číst texty bez jakéhokoli historického kontextu. Strukturalisté hledali význam ve výběru slov v dokumentu ve vztahu ke všem ostatním možným volbám v jazykovém systému. A kritici reagující na čtenáře hledali význam v reakcích současných čtenářů na text.

V posledních desetiletích dvacátého století šli literární kritici tak daleko, že tvrdili, že smysl samotného textu je nepoznatelný -- nebo ještě hůře, zlý. Někteří poststrukturalisté odmítali, aby antičtí spisovatelé vnucovali své představy moderním čtenářům. Povzbuzovali čtenáře, aby „dekonstruovali“ antické texty tím, že se zaměří na zdánlivé rozpory a dvojznačnosti, aby se texty jevily jako nesrozumitelné. A mnozí kritičtí učenci odmítali starověké autory a povzbuzovali moderní čtenáře, aby překrucovali slova Písma tak, aby vyhovovala jejich vlastním záměrům.

Ačkoli to může znít podivně, ve skutečnosti je možné získat mnoho užitečných poznatků od kritických učenců, kteří zpochybňují hodnotu objevování původního významu Písma. Celkově je však moudré mít na paměti poučení z reformace. Jediný způsob, jak se vyhnout hermeneutické tyranii, tyranii lidských vykladačů, je nahlížet na biblické pasáže v historickém kontextu, v němž je Duch svatý poprvé inspiroval. Jedině tak si můžeme zajistit autoritu Bible proti jednotlivcům, kulturním hnutím, církvím a dalším, kteří často využívají Písmo pro své vlastní účely a tvrdí, že mají oporu v Písmu, jen aby mohli uplatňovat svou vlastní autoritu nad životy druhých.

Reformátoři viděli, že jediným způsobem, jak se vyhnout hermeneutické tyranii církevních autorit, je vnímat Bibli v historickém kontextu, v němž ji inspiroval Duch svatý. Stejně tak je jediným způsobem, jak zajistit autoritu Bible proti hermeneutické tyranii současných jednotlivců, politických hnutí, církví a dalších mocí, usilovat o původní význam Bible.

ZÁVĚR

V této lekci o zkoumání Písma jsme definovali původní význam Písma jako předmět našeho zkoumání. Vysvětlili jsme teologický základ pro zaměření se na původní význam. A podívali jsme se na to, jak je důležité věnovat původnímu významu náležitou pozornost.

Jak jsme viděli v této lekci, mnohé aspekty biblického výkladu se podobají archeologickým vykopávkám. Zkoumáme Písmo v jeho dávných historických souvislostech, abychom rozpoznali jeho původní význam - způsob, jakým Duch svatý a jeho inspirovaní autoři zamýšleli ovlivnit pojmy, chování a emoce původních posluchačů. Snažit se co nejlépe pochopit původní význam každého biblického textu je pro výklad klíčové, protože původní význam nese autoritu samotného Boha pro veškerý jeho lid v průběhu dějin. A z tohoto důvodu bychom měli být vždy připraveni zdokonalovat své chápání původního významu každé biblické pasáže, abychom si mohli zajistit, že každá naše moderní aplikace bude v souladu s jejím autoritativním původním významem.

PŘISPĚVATELÉ

Dr. Richard L. Pratt, Jr. (Host) je spoluzakladatelem a prezidentem společnosti Third Millennium Ministries. Více než 20 let působil jako profesor Starého zákona na Reformovaném teologickém semináři a byl vedoucím katedry Starého zákona. Dr. Pratt je vysvěceným duchovním a hodně cestuje, aby evangelizoval a vyučoval. Studoval na Westminsterském teologickém semináři, získal titul M.Div. na Union Theological Seminary a doktorát ze starozákonních studií na Harvardově univerzitě. Dr. Pratt je generálním redaktorem *studijní bible NIV Spirit of the Reformation* a překladatelem pro *New Living Translation*. a konzultantem křesťanské teologie pro Islámskou encyklopedii. Je také autorem řady článků a knih, včetně knih *Modli se s otevřenými očima*, *Každá myšlenka v zajetí*, *Navržen pro důstojnost*, *Dal nám příběhy a komentářů k 1. a 2. knize Letopisů a 1. a 2. listu Korintským*.

Dr. Craig S. Keener je vedoucím katedry biblických studií F. M. a Ady Thompsonových na Asbury Theological Seminary.

Dr. Michael J. Kruger je prezidentem a profesorem Nového zákona na Reformovaném teologickém semináři v Charlotte, N.C.

Dr. John Oswalt je hostujícím významným profesorem Starého zákona na Asbury Theological Seminary.

Dr. Jonathan T. Pennington je docentem výkladu Nového zákona a ředitelem výzkumného doktorského studia na The Southern Baptist Theological Seminary.

Dr. Philip Ryken je prezidentem Wheaton College.

Dr. Stephen Um je starším pastorem presbyteriánské církve Citylife v Bostonu.

Rev. Dr. Simon Vibert je starším pastorem Christ Church Virginia Water v Anglii a bývalým zástupcem ředitele a ředitelem Školy kazatelství na Wycliffe Hall v Oxfordu.

Dr. Carey Vinzant je docentem systematické teologie na Wesleyho biblickém semináři.

Dr. Peter Walker působil jako profesor biblických studií na Trinity School for Ministry a jako zástupce ředitele na Wycliffe Hall v Oxfordu. V současné době působí jako instruktor v Jerusalem Center for Biblical Studies.

Dr. Daniel B. Wallace je profesorem novozákonních studií na Dallaském teologickém semináři.